

Asia: VN/26860/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuomioistuimen määräämästä pääsykiellosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Tuomioistuimen määräämä pääsykielto

-

Paikan haltijan antama pääsykielto ja julkisrauhan rikkominen

-

Toimivaltuudet pääsykieltojen valvomiseksi

-

Henkilötietojen käsittely

Kiitämme mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuomioistuimen määräämästä pääsykiellosta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausumme luonnoksesta seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että poliisi voisi elinkeinonharjoittajan pyynnöstä luovuttaa pääsykiellon hakemiseksi tarvittavia salassa pidettäviä tietoja epäillyn tekijän henkilöllisyyden selvittämiseksi sekä koskien elinkeinonharjoittajan liiketilaan liittyviä epäiltyjä rikoksia tai häiri-öitä. Luovutettavien tietojen tulisi olla välttämättömiä elinkeinonharjoittajan tietopyynnössä tarkoittaman pääsykiellon hakemiseksi. Elinkeinonharjoittaja ei saisi käyttää poliisilta saamiaan tietoja muuhun kuin tietopyynnön tarkoittaman pääsykieltohakemuksen tekemiseksi, eikä elinkeinon-harjoittaja saisi ilmaista salassa pidettäviä tietoja sivulliselle.

Edellä todetun lisäksi luonnoksessa on seuraavaksi edelleen todettu, että pääsykieltoa koskevien tietojen käsittelystä elinkeinonharjoittajan ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden välillä noudatettaisiin yleistä tietosuojasäätelyä. Elinkeinonharjoittaja voisi siten luovuttaa

turvallisuusalan toimijoille sellaisia tietoja, joiden luovuttaminen on mahdollista yleisten tietosuojasääntösten nojalla.

Edellä mainitun osalta kiinnitämme huomiota siihen, että tiedot epäillyistä rikoksista tai häiriöistä voidaan luovuttaa elinkeinonharjoittajalle ainoastaan pääsykiellon hakemiseksi. Vaikka luonnoksessa on todettu nimen-omaisesti, että pääsykieltoa koskevien tietojen käsittelyssä elinkeinonharjoittajan ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden välillä noudatettaisiin yleistä tietosuojasääntelyä, kiinnitämme huomiota siihen, että lukija saat-taa ymmärtää luonnoksessa esitetyn myös siten, että elinkeinonharjoittajalla voisi olla oikeus luovuttaa myös pääsykiellon hakemiseksi tarvittavia tietoja yksityisen turvallisuusalan toimijalle. Tältä osin saattaisikin olla perusteltua täydentää perusteluja siltä osin, onko tarkoituksena mahdollistaa se, että yksityisen turvallisuusalan toimija voisi hakea pääsykieltoa elinkeinonharjoittajan lukuun tämän puolesta. Kiinnitämme tältä osin huomiota yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyyn käyttötarkoitussidonnaisuuteen. Henkilötietoja ei saa käsitellä myöhemmin suhteessa alkuperäiseen käyttötarkoitukseen yhteensopimattomalla tavalla. Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että tiedot epäillyistä rikoksista tai häiriöistä voivat sisältää yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilö-tietoja, joiden käsittelyyn liittyy korostunut tarve sääntelyn täsmällisyydelle ja ennakoitavuudelle.

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 24 a §, jonka mukaan luovutettavien tietojen tulisi olla välttämättömiä elinkeinonharjoittajan tietopyynnössä tarkoittaman pääsykiellon hakemiseksi. Lainkohdassa säädettäisiin siitä, että elinkeinonharjoittajalle voitaisiin luovuttaa rikoksesta epäillyn tai poliisin toimenpiteen kohteen henkilötiedot. Kiinnitämme tältä osin huomiota henkilötiedon varsin laajaan määritelmään. Saattaisikin olla perusteltua rajata ehdotettua lainkohtaa tältä osin. Tietosuojavaltuutettu pitäisi tarkoituksenmukaisempana luetella erikseen ne tietokategoriat, joita elinkeinonharjoittajalle voitaisiin luovuttaa (esimerkiksi nimi, henkilö-tunnus, osoite- ja/tai muut yhteystiedot, tuntomerkit jne.). Pelkkä yleislauseke jättäisi asian soveltamiskäytännön varaan, mikä voi johtaa epäyhtenäiseen tai liian laajaan tietojen luovuttamiseen eri poliisilaitoksissa.

Luonnoksessa todetusti rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, että henkilötietoja säilytetään vain niin kauan kuin se on tarpeen tietojen käyttötarkoituksen kannalta. Luonnoksessa on edelleen todettu, että tiedot tulisi hävittää viimeistään silloin, kun tuomioistuin on ratkaissut pääsykieltoa koskevan asian taikka elinkeinon harjoittaja on päättänyt olla hakematta pääsykieltoa.

Edellä todetun osalta kiinnitämme huomiota yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 39 perustelukappaleessa todettuun. Henkilötietojen säilytysajan tulisi olla mahdollisimman lyhyt. Henkilötietoja olisi käsiteltävä vain jos käsittelyn tarkoitusta ei voida kohtuullisesti toteuttaa muilla keinoin. Rekisterinpitäjän olisi asetettava määräajat henkilötietojen poistoa tai niiden säilyttämisen tarpeellisuuden määräaikaistarkastelua varten, jotta voidaan varmistaa, ettei henkilötietoja säilytetä pidempään kuin on tarpeen.

Luonnoksessa ei ole määritelty sitä, minkä ajan kuluessa tiedot poliisilta saatuaan elinkeinonharjoittajan olisi tehtävä päätös siitä, hakeeko se pääsykieltoa vai ei. Toisaalta avoimeksi jää myös se, miten elinkeinon-harjoittaja voi itse valvoa tiloissaan pääsykiellon noudattamista, jos sillä ei ole oikeutta säilyttää esimerkiksi tietoja ulkoisista tuntomerkeistä sen jälkeen, kun tuomioistuimien on antanut asiassa ratkaisunsa. Ehdotetun uuden lain (laki tuomioistuimien määräämästä pääsykiellosta) 8 §:ssä säädettäisiin tuomioistuimien ratkaisusta. Pykäläehdotuksesta ei ainakaan suoraan ilmene, että tuomioistuimien ratkaisussa kuvattaisiin myös pääsykiellon kohteen ulkoiset tuntomerkit. Luonnoksessa ei liioin ole todettu mitään siitä, kuinka kauan elinkeinonharjoittaja voi säilyttää pääsykieltoa koskevaa tuomioistuimien ratkaisua. Vaikka pääsykiellon noudattamisen valvonta on ehdotuksessa osoitettu ensisijaisesti poliisin tehtäväksi, elinkeinonharjoittajalla voi käytännössä olla intressi havaita pääsykiellon kohteena oleva henkilö tiloissaan ja kutsua poliisi paikalle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jo ennen uuden häiriön syntymistä. Näin ollen sillä, missä laajuudessa ja kuinka pitkään tunnistamista palvelevia tietoja voitaisiin säilyttää, on käytännön merkitystä.

Muut mahdolliset huomiot esitysluonnoksesta

-

Varjokari Laura
Tietosuojavaltuutetun toimisto